

Tēze. Par darba līguma tiesiskuma apstrīdēšanas termiņu.

**Latvijas Republikas Augstākās tiesas
Senāta
2004.gada 3.novembra**

SPRIEDUMS

lietā Nr. SKC-591

Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāts šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētājs senators R.Krauze,
senatore M.Zāģere,
senators I.Fridrihsons,

piedaloties advokātiem R. Eglītim, D. Skačkovam,

2004.gada 3.novembrī Rīgā izskatīja atklātā tiesas sēdē prasītāja *G.R.* kasācijas sūdzību par Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2004.gada 14.jūnija spriedumu *G.R.* prasībā pret SIA “Klinkmann Lat” par darba līguma uzteikuma atzīšanu par spēkā neesošu, atjaunošanu darbā, samaksas par darba piespiedu kavējumu piedziņu.

Noklausījies senatores M. Zāģeres ziņojumu, prasītāja pārstāvja advokāta R. Eglīša paskaidrojumus, ka viņš uztur kasācijas sūdzību, atbildētājas pārstāvja advokāta D. Skačkova iebildumus pret kasācijas sūdzību, Senāts

k o n s t a t ē j a

G.R. strādājis SIA “Klinkmann Lat” (iepriekšējais nosaukums SIA “Klinkmann Villa”) par tirdzniecības inženieri no 1996.gada 1.februāra.

Ar 2003.gada 13.oktobra rīkojumu P-1003 *G.R.* pieprasīti paskaidrojumi sakarā ar SIA “Klinkmann Lat” rīcībā esošo informāciju par viņa rīcību, kas pretēja darba devēja interesēm.

2003.gada 13.oktobrī *G.R.* uzteikts darba līgums ar 2003. gada 24. oktobri, pamatojoties uz Darba likuma 101. panta pirmās daļas 3. punktu.

G.R. 2003.gada 21.novembrī cēlis tiesā prasību pret SIA “Klinkmann Lat” par darba devēja uzteikuma atzīšanu par spēkā neesošu, atjaunošanu darbā.

Prasītājs norādījis, ka atlaists no darba nelikumīgi, jo nekādas darbības, kas pretējas labiem tikumiem un darba devēja interesēm nav veicis. Līdz ar to darba devēja izvirzītie pārmēti ir nepamatoti un viņa cieņu aizskaroši. Tā kā viņš ar darba devēja pretenzijām nav iepazīstināts, nekādus konkrētus faktus, kas apliecinātu viņa vainu prettiesisku darbību veikšanā darba devējs nav norādījis, SIA “Klinkmann Lat” izvirzītie pārmēti un darba līguma uzteikums atzīstams par nepamatotu.

Vēlāk prasības grozījumos *G.R.* pārstāvis lūdzis piedzīt no atbildētājas samaksu par darba piespiedu kavējumu Ls 8082,36, kā arī tiesāšanās izdevumus Ls 105 apmērā.

Ar Rīgas Ziemeļu rajona tiesas 2004.gada 15.aprīļa spriedumu prasība apmierināta.

Izskatījusi lietu sakarā ar atbildētājas pārstāvja apelācijas sūdzību, Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija 2004. gada 14. jūnijā nosprieda *G.R.* prasību pret SIA “Klinkmann Lat” noraidīt.

Konstatējusi, ka darba līguma uzteikums prasītājam izsniegts 2003.gada 13.oktobrī, bet prasība tiesā celta 2003.gada 21.novembrī, apelācijas instances tiesa atzina, ka *G.R.* pārkāpis

minētajā normā noteikto prasības celšanas termiņu. Atsaucoties uz to, ka prasītājs cēlis prasību, neievērojot viena mēneša termiņu darba līguma uzteikuma apstrīdēšanai, savukārt, pieteikumu par šī termiņa atjaunošanu nav iesniedzis, tiesas kolēģija secināja, ka prasība ir noraidāma, jo materiāltiesiskajā normā noteiktā prasības celšanas termiņa pārkāpums ir patstāvīgs pamats tās noraidīšanai.

Kasācijas sūdzībā prasītājs, atsaucoties uz materiālo un procesuālo tiesību normu pārkāpumiem, lūdzis tiesas spriedumu atcelt un nodot lietu jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

Prasītājs norādījis, ka tiesa pārkāpusi Civilprocesa likuma 193. panta piektās daļas nosacījumus, jo, atzīstot, ka prasības celšanas termiņa nokavējums ir uzskatāms par patstāvīgu pamatu prasības noraidīšanai, tā sprieduma motīvu daļā nav norādījusi normatīvo aktu, kas apstiprinātu šāda secinājuma pamatotību.

Kasators arī norādījis, ka līdzšinējā tiesu prakse un konkrēti- Augstākās tiesas Senāta 2001.gada 19.decembra spriedums lietā SKC- 601, kurā atzīts, ka prasības celšanas termiņa nokavējums ir uzskatāms par patstāvīgu pamatu prasības noraidīšanai, nebija saistošs Rīgas apgabaltiesai, taisot spriedumu konkrētajā lietā, jo iepriekšminētais Senāta spriedums attiecas tikai uz tiem strīdiem, kas radušies, kad spēkā bijis Latvijas darba likumu kodekss.

Tādējādi, nevērtējot visus lietā esošos apstākļus, tiesa pārkāpusi viņa – prasītāja Civilprocesa likuma 10. pantā garantētās procesuālās tiesības.

Bez tam, kā norādījis *G.R.*, tiesa nepareizi iztulkojusi Darba likuma 122. pantu, jo, atzīstot, ka prasības celšanas termiņš atbilstoši šīs normas nosacījumiem skaitāms no 2003.gada 13.oktobra, nav ņēmusi vērā, ka darba devējs atļāvis viņu no darba ar 2003.gada 24. oktobri, līdz ar to prasības celšanas termiņš bija skaitāms no atļāšanas dienas, t.i. 2003.gada 24.oktobra. Tāpat tiesa nav piemērojusi Darba likuma 124., 125. pantu un nav izvērtējusi darba līguma uzteikuma tiesisko pamatojumu, tādēļ taisījusi spriedumu, kuru nevar atzīt par likumīgu un pamatotu.

Iepazinies ar lietas materiāliem un pārbaudījis sprieduma likumību attiecībā uz argumentiem, kas minēti kasācijas sūdzībā, kā to nosaka Civilprocesa likuma 473. panta pirmā daļa, kas reglamentē lietas izskatīšanas robežas kasācijas instances tiesā, Senāts atzīst, ka tiesas spriedums atstājams negrozīts.

Tiesas prasību noraidījusi, pamatojoties uz Darba likuma 122. pantu, kurā noteikts, ka darbinieks var celt prasību par darba devēja uzteikuma atzīšanu par spēkā neesošu viena mēneša laikā no uzteikuma saņemšanas dienas, atzīstot, ka prasītājs šo viena mēneša termiņu nokavējis, jo prasību tiesa cēlis 2003.gada 21.novembrī, lai gan darba devēja uzteikumu saņēmis 2003.gada 13.oktobrī, par ko lietā strīds nepastāv.

Senāts atzīst, ka apelācijas instances tiesa minēto materiālo tiesību normu piemērojusi un iztulkojusi pareizi, jo Darba likuma 122. pantā paredzētais viena mēneša termiņš ir materiālistisks prekluzīvs termiņš. Neceļot prasību viena mēneša laikā no uzteikuma saņemšanas dienas, kā arī atbilstoši šā likuma 123. pantam, neiesniedzot tiesai pieteikumu par nokavētā termiņa atjaunošanu, *G.R.* nokavējis likumā skaidri noteikto uzteikuma apstrīdēšanas termiņu, kas, kā to pamatoti secinājusi tiesas kolēģija, ir patstāvīgs iemesls prasības noraidīšanai, jo izbeigušās prasītāja subjektīvās tiesības, kuras aprobežotas ar likumā reglamentēto laika posmu.

Līdz ar to Senāts noraida kā nepamatotus kasācijas sūdzībā izklāstītos argumentus, kuros apstrīdēta Darba likuma 122. panta iztulkošanas pareizība.

Par kļūdainu atzīstams prasītāja kasācijas sūdzībā paustais viedoklis, ka prasības celšanas termiņš skaitāms no 2003. gada 24. oktobra, kad viņam reāli liegtas tiesības turpināt darba attiecības ar atbildētāju.

Šajā sakarībā jāatzīmē, ka darbiniekam, kurš uzskata, ka darba devēja uzteikums nav tiesiski pamatots, ir garantētas tiesības celt tiesā prasību. Kā jau norādīts iepriekš, šādas

prasības, kuras priekšmets ir darba devēja uzteikuma tiesiskums, celšanu likumdevējs, ietverdamas Darba likuma 122. panta pirmajā teikumā attiecīgu nosacījumu aprobežojis ar konkrētu termiņu, kas vērtējams kā saprātīgs (pietiekams) un nodrošina darbiniekam iespēju realizēt savas tiesības apstrīdēt uzteikuma pamatotību. Ievērojot to, ka darba tiesisko attiecību izbeigšana, pamatojoties uz Darba likuma 101. panta pirmās daļas 3. punktu, saistīta ar iepriekšēju uzteikumu, kura tiesiskuma apstrīdēšanas termiņš reglamentēts likumā, nevis ar citiem darba tiesisko attiecību izbeigšanas iemesliem, kad iepriekšējs uzteikums nav paredzēts, piemēram, uz noteiktu laiku noslēgta darba līguma izbeigšana (Darba likuma 113.pants), darbinieka un darba devēja vienošanās izbeigt darba tiesiskās attiecības (Darba likuma 114. pants), *G.R.* prasības celšanas termiņu tiesā nav pamata saistīt ar viņa faktiskās atlaišanas no darba dienu, un attiecināt uz šo prasību Darba likuma 122. panta otrajā teikumā lietoto terminu “prasība par atjaunošanu darbā”.

Nepelna ievēribu kasatora atsaukšanās uz Civilprocesa likuma 10.panta, 193. panta piektās daļas pārkāpumiem, Darba likuma 124., 125. panta nepiemērošanu, jo Darba likuma 122. pantā noteiktā prasības celšanas termiņa nokavējums, kad tiesai nav iesniegts pieteikums par nokavētā termiņa atjaunošanu attaisnojošu iemeslu dēļ, atzīstams par absolūtu materiāltiesisku šķērslī attiecīgās prasības apmierināšanai.

Nav apspriežami kasācijas sūdzības motīvi, kuros apelācijas instances tiesai pārmesta Augstākās tiesas Senāta 2001.gada 19.decembra spriedumā (lieta Nr. SKC-601) konstatēto apstākļu tiesiskā vērtējuma izmantošana, jo apelācijas instances tiesa sprieduma argumentācijā uz minēto kasācijas instances tiesas spriedumu vispār nav atsaukusies.

Rezumējot teikto, Senāts atzīst, ka materiālo tiesību normas tiesa, taisot spriedumu, piemērojusi un iztulkojusi pareizi, tādēļ kasācijas sūdzības apmierināšanai nav pamata.

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 474. panta 1. punktu, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāts

n o s p r i e d a

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2004. gada 14. jūnija spriedumu atstāt negrozītu, bet prasītāja *G.R.* kasācijas sūdzību noraidīt.

Tiesas sēdes priekšsēdētājs senators

R.Krauze

Senatore

M.Zāģere

Senators

I.Fridrihsons